

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kopia:

kn.ke.remissor@regeringskansliet.se

Remiss av EU Kommissionens förslag till ändringar i förordning (EG) 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel

Diarienummer: KN2023/03068

Sammanfattning

Svenskt Vatten stödjer en revidering av förordningen (EG) 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel.

Svenskt Vatten anser att EU-kommissionens förslag behöver ha en högre ambition och närma sig sedan länge använda krav inom miljömärkningssystem som Svanen miljömärkning, Bra Miljöval eller EU-blomman. Detta gäller framför allt följande tre områden:

- anaerob nedbrytbarhet för tensiderna i tvätt- och rengöringsmedel
- maxhalten av fosfor i tvätt- och rengöringsmedel
- förebyggande av spridning av mikroplast och nedbrytbarhet av plastmaterialet runt ”tvätt- och diskmedelskuddar”

Svenskt Vatten menar att det därför är uppseendeväckande att EU-kommissionens förslag inte närmat sig miljömärkningarnas krav på något av dessa för vattenmiljön och den cirkulära ekonomin så viktiga områden. Ambitionen i EU-kommissionens förslag inom dessa områden är helt enkelt för låg.

Svenskt Vatten framhåller att en högre ambition i EU-kommissionens förslag skulle minska utsläppen av fosfor till EU:s vatten, minska spridningen av mikroplaster till avloppsledningsnätet och därmed öka möjligheterna till självförsörjning genom återföring av mull och näringsämnen från reningsverk till åkermark.

Bakgrund

Tvätt- och rengöringsmedel innehåller ämnen som kan medföra risker för människors hälsa och för miljön. I EU-förordningen (EG) nr 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel fastställs de regler som tvätt- och rengöringsmedel måste uppfylla för att få sättas på EU:s marknad. I 2019 års utvärdering av tvätt- och rengöringsmedelsförordningen identifierades ett antal svagheter som har uppstått sedan den nuvarande EU-förordningen antogs 2004. Enligt EU-kommissionen är syftet med detta förslag att uppdatera reglerna om tvätt- och rengöringsmedel, stärka efterlevnaden så att fler tvätt- och rengöringsmedel och ytaktiva ämnen som uppfyller kraven kommer ut på unionsmarknaden och att inkludera följande områden:

- Nuvarande tvätt- och rengöringsmedelsförordningen tar inte hänsyn till den utveckling som skett sedan 2004.
- Avsaknad av effektiva informationskrav för tvätt- och rengöringsmedel

Svenskt Vattens synpunkter

De krav på tvätt- och rengöringsmedel som Svenskt Vatten lyfter fram nedan finns redan inom miljömärkningssystem som Svanen miljömärkning, Bra Miljöval eller EU-blomman. Cirka 90% av de tvätt- och diskmedel som finns på den svenska konsumentmarknaden uppfyller dessa krav. Några av kraven har funnits på plats i över 20 år.

Svenskt Vatten lämnar därför detaljsynpunkter på följande delar i EU-kommissionens förslag (EU-kommissionens förslag finns ännu inte i svensk översättning, därför redovisas artiklarna på engelska nedan):

Biodegradability, Article 4 och Annex I

Detergents and surfactants shall comply with the biodegradability requirements laid down in Annex I.

Krav på nedbrytning av tensider => underlätta för den cirkulära ekonomin;

Svenskt Vatten anser att det är viktigt att inte enbart ta hänsyn till aerob nedbrytbarhet av tensider utan att även inkludera krav på anaerob nedbrytbarhet för tensider för att på så vis minimera risken att stora mängder tensider förs med slammet och till åkermarken. Tack vare att 90% av den svenska marknaden klarar miljömärkningskrav är detta problem redan minimerat i Sverige, då de miljömärkta tensiderna bryts ned vid rötningen av slammet.

Krav på nedbrytbara material => förebyggande av spridning av mikroplaster;

Svenskt Vatten menar att den plastfilm som finns runt "tabletter" eller "kuddar" för tvättmedel- och diskmaskinsmedel behöver vara nedbrytbart och därmed inte riskera att bidra med att sprida betydande mängder mikroplaster. Ett sådant kriterium finns redan för miljömärkta disk- och tvättmedel.

Svenskt Vatten anser att, för att minska bildandet och spridningen av mikroplaster, ska införas krav på att de granuler, idag av hårdplast, som används i diskmaskiner vid storkök och restauranger ska vara nedbrytbara. Ett sådant kriterium finns redan för miljömärkta disk- och tvättmedel.

Mikroplast är i fokus i flera artiklar i EU-kommissionens förslag till ett reviderat Avloppsvattendirektiv (26 oktober 2022). Trots att vi på goda grunder kan förutse att i stort

sett allt inom hela produktgruppen tvätt- och rengöringsmedel kommer att nå våra avloppssystem, – är frågan om mikroplaster bortglömd i EU-kommissionens förslag för reglering av denna produktgrupp. I Article 26.7, Delegated powers, finns visserligen det en allmänt hållen framtida möjlighet för EU-kommissionen att återkomma med en delegerad akt: ” Where new scientific evidence points to the need to introduce biodegradability”. Svenskt Vatten anser att det är en för låg ambitionsnivå.

Limitations on the content of phosphates and other phosphorus compounds, Article 6 och Annex III

Svenskt Vatten anser att det finns både stora behov och möjligheter att jämfört med 2004 års EU-reglering, höja ambitionsnivån när det gäller innehållet av totalfosfor i disk- och tvättmedel för konsumenter. Ambitionsnivån i EU-kommissionens förslag har inte höjts för totalfosforinnehåll, trots att det nu snart gått 20 år. I vår närmiljö är detta extra viktigt för Östersjön eftersom varken det existerande eller förslaget till det reviderade avloppsdirektivet reglerar fosforrening för reningsverk som är mindre än 10 000 pe.

Svenskt Vatten framhåller att krav på totalfosforinnehåll även bör ställas på tvätt- och rengöringsmedel som används professionellt.

Som exempel kan nämnas att EU-blomman och Svanen miljömärkning sedan en längre tid har krav på helt fosfatfria tvätt- och diskmedel för konsument samt reglerar även totalfosfor för professionella tvätt- och diskmedel. Det finns en stor potential för minskade fosforutsläpp inom EU genom att lagstiftningen anpassar sig efter utvecklingen de senaste 20 åren och åtminstone tar ett steg närmare den miljömärkning som finns på marknaden.

EU-blomman och Svanen miljömärkning - sammanfattningsvis:

- Tvättmedel för konsument – inga fosfater alls. Ingår också i nuvarande detergentförordning.
- Tvättmedel för industri – gräns på totalfosfor. Ingår inte i nuvarande detergentförordning
- Maskindiskmedel – inga fosfater alls. Ingår också i nuvarande detergentförordning.
- Handdiskmedel - inga fosfater alls. Ingår inte i nuvarande detergentförordning
- Diskmedel för industri – gräns på totalfosfor. Ingår inte i nuvarande detergentförordning

Innebär ytterligare minskad totalfosforhalt i tvätt- och rengöringsmedel något för svenska vattendrag, sjöar eller kustområden?

Om den sista kvarvarande totalfosfor försvinner från disk- och tvättmedel så kommer det att minska utsläppen från den tredje största källan till fosforutsläpp i Sverige - de 700 000 enskilda avloppen som finns i Sverige <https://www.havochvatten.se/miljopaverkan-och-atgarder/miljopaverkan/foreningar-och-farliga-amnen/avlopp.html>.

Många av dessa avlopp har som bekant nära på ingen rening alls av fosfor utan den fosfor går rakt ut i våra vatten. Däremot kommer ett totalstopp av fosfor i tvättmedel- och rengöringsmedel inte nämnvärt att påverka hur mycket fosfor som går ut från reningsverken – den andra största källan till fosfor - då de svenska reningsverken redan idag tar bort all löst fosfor i avloppsvattnet.

Den fosfor som går ut från ett reningsverk i Sverige beror på att små mängder av organiskt material i form av partiklar med organiskt material - som alltid innehåller fosfor - går ut från reningsverket.

Innebär ytterligare minskad totalfosforhalt i tvätt- och rengöringsmedel något för Östersjön?

För Östersjön är det av stor betydelse att tillflödet av det näringsämne, fosfor, som bidrar till såväl övergödning, blågrönalgbloomning som syrebrist och bottendöd starkt behöver begränsas. Eftersom varken det existerande avloppsdirektivet från 1991 eller förslaget till det reviderade avloppsdirektivet reglerar fosforrening för reningsverk som är mindre än 10 000 pe, eller enskilda avlopp, är det av stor betydelse för Östersjön att höja ambitionsnivån när det gäller fosforkrav på tvätt- och rengöringsmedel. Detta gäller även många andra sjöar, vattendrag, kust och havsområden inom EU.

Elisabeth Unell
Ordförande
Svenskt Vatten AB:s styrelse

Pär Dalhielm
VD
Svenskt Vatten AB